

Una família – Toni Sala

De la trentena de llibres que ha publicat Toni Sala (Sant Feliu de Guíxols, 1969), *Una família* és el més íntim. Fins ara havia conreat gairebé totes les formes de la prosa: la novel·la, els contes, la crònica, els estudis literaris i també llibres difícils de classificar, com *El cas Pujol*. Ara s'ha decidit a parlar-nos de la seva família, i tota la perícia que ha anat adquirint amb els llibres anteriors li serveix per oferir-nos un llibre únic, tant pel contingut com pel fet de trobar en cada moment la millor manera de donar-hi forma: descripcions, rememoracions, reflexions, comparacions, diàlegs.

“La intenció d’escriure sobre casa meva m’ha perseguit molts anys i tot just avui m’hi veig amb cor”, confessa a les primeres pàgines. El cas és que el llibre ens confronta amb una família que, com totes, té uns elements comuns amb la nostra i uns de prou diferents. Els seus pares es van centrar en el turisme, que és com dir que tant ells com els fills van gaudir de menys intimitat que la majoria de les famílies, tant pel que fa a l’espai com al temps. En el llibre hi apareix tot el que dona forma a una família: feines, malalties, casaments, fills, absències, silencis, errors, aliances. El que no hi ha són viatges, perquè la gestió del negoci familiar implicava que els viatgers eren sempre els altres. Resulta fascinant veure com funciona des de dins un hotel gestionat pels membres d’una família, sobretot si està escrit per un autor sensible, amb memòria personal i col·lectiva, que ha digerit el passat i que és capaç d’abordar-lo amb profunditat i amb estil.

Una família passa amb facilitat del particular al general: “Els catalans no tenim cultura emocional. (...) Davant dels sentiments, estem desarmats com animals de granja.” Llegir-lo implica un punt de xafarderia, de curiositat per saber com va ser la vida de l’autor i la dels seus avantpassats, però també hi trobem reflexions que ens confronten amb nosaltres mateixos, amb la nostra experiència. Hi ha notes sobre la postguerra, l’estalvi, l’oci, els usos amorosos dels anys vuitanta, i també aforismes: “Religió i llengua són els reductes últims de la persona, les dues grans intimitats.”

Un llibre com aquest no se sustenta tant en tesis com en imatges. Quan el tanquem, hem de ser capaços de recordar-ne alguna. Em quedo amb dues. Una, la del jove que torna del pis d’estudiants i a qui se li assigna una habitació d’hotel, que no és mai la mateixa, i on no hi ha calefacció ni res de propi ni de personal, sinó dos llits i vistes a la piscina. Dues, la de la vídua que passa la nit a la recepció de l’hotel, aixecant-se cada vegada que arriba un client de la discoteca, i a l’hivern viu sola a l’edifici buit, acompanyada només d’uns quants gossos esquerps. La família és, també, un “sistema de tristeses.”